

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Največji slovenski dnevnik v Združenih državah

Velja za vse leto - \$6.00
Za pol leta - \$3.00
Za New York celo leto - \$7.00
Za inozemstvo celo leto - \$7.00

The largest Slovenian Daily in the United States.

Issued every day except Sundays and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

NO. 107. — STEV. 107.

NEW YORK, MONDAY, MAY 7, 1923. — PONDELJEK, 7. MAJA, 1923.

VOLUME XXXI. — LETNIK XXXI.

SPORAZUM MED BOLGARSKO IN SRBIJO

Oba naroda sta se sporazumela v namenu, da oprostita macedonijo komitaških tolpa, ki krađejo in ropajo na stroške naroda. — Glavno zaslugu pri tem ima dr. Nincić, jugoslovanski minister za zunanje zadeve.

Poroča Henry Baerlein.

Belgrad, Jugoslavija, 5. maja. — Leto za letom smo čuli, da se bodo spomladi pojavili nemiri na Balkanu. Kakorhitro so gorski prelazi prosti snega, so komitaši zopet na vojnem pohodu, in prav tako kot so v prejšnjih časih kršćanski komitaši vznemirjali in nadlegovali Turke, tako vznemirjajo sedaj tudi kršćanske narode, Srbe, Bolgare in Grke. Nikdo ni varen pred komitaškimi četami, in njih počenjanje v Macedoniji bi lahko zaneslo novo balkansko vojno, iz katere bi se tudi mogoče razvila splošna evropska vojna.

Dandanes pa je položaj povsem drugačen. V nekaterih delih je ozračje vse prej kot miroljubno, a na Balkanu je bilo započeto gibanje, ki bo imelo mogoče dalekosežne posledice. Vladi Jugoslavije in Bolgarske sodelujeta pri izstreljenju tega macedonskega zla, in nikdo jima ne more biti bolj hvaležen kot prebivalstvo Macedonije, ki se je že davno naveličalo dajati komitašem prosto hrano in stanovanje.

Se pred enim letom bi človek domneval, da je tako sodelovanje med obema vladama nemogoče. Radikalna vlada v Belgradu (katero bi v zapadni Evropi imenovali konzervativno) ter kmečka vlada Bolgarske (ki je pravcato nasprotje konzervativnosti) sta se lotili posla z vso verno. V Nišu, v južni Srbiji se je vršilo zborovanje zastopnikov obeh držav, ki so razmišljali o korakih, katere je treba storiti, da se iztrebi zlo komitaštva.

Vojaške in policijske sile obeh dežel bodo od sedaj naprej delovale sporazumno, in če bo treba, bodo lahko prišle tudi preko meja te ali one države pri zasledovanju komitašev. V ta namen bo ustanovljen sistem telefonov in drugih sličnih naprav med Jugoslavijo in Bolgarsko. Od prvega početka je delo skupne komisije izvrstno napredovalo.

Kdor pozna Balkan, bi se smejal, če bi povedali, da sta na nekem banketu dva glavna srbska delegata govorila v svojih pozdravnih govorih o "naših bolgarskih bratih". Isti duh je prevladoval tekom cele konference. Sosednjim deželam se je zdelo to seveda precej sumljivo, kar je razvidno iz stališča, katero so zavzeli rumunski listi.

Glavno zaslugu pri uveljavljanju prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in Bolgarsko ima dr. Nincić, jugoslovanski minister za zunanje zadeve, ki je sklenil že prej več prijateljskih dogovorov z Albanci, Italijani, Avstrijci in končno Bolgari, torej s skoro vsemi sosedi Jugoslavije, z edino izjemo Madžarske, kateri vlada admiral Horthy s pomočjo svojih nazadnjaških prijateljev. Ti ljudje sanjajo še vedno o pretekli slavi arpadskega rodu ter se hočejo nanovo polastiti nadvlade nad drugimi narodi.

Dr. Nincić in Stambolijski, bolgarski ministrski predsednik, ki se je dvignil z mesta voditelja kmečke stranke na mesto dejanskega vladarja Bolgarske, sta pa bolj dalekovidna moža kot pa je Horthy.

Stambolijski je preživel vojna leta v ječi, ker je odločno nasprotoval usodepolni politiki kralja Ferdinanda. Ko se je pričel Ferdinandu najati stolček, je končno vzel Stambolijskega iz ječe ter ga prosil, naj reši položaj. Vsi naporu sedanjega bolgarskega ministrskega predsednika pa niso mogli preprečiti strmoglavljenja Ferdinanda.

Na njegovo mesto je stopil sin Boris, prav tako ponižen fant, kot je njegov kolega, jugoslovanski kralj Aleksander.

Prizadevanjem Nincića in Stambolijskega so seveda nasprotovale gotovi krogi v obeh deželah. Ljudje, ki niso ne Srbi, ne Bolgari, bodo brez dvoma vzkljknili: Ali niste vsi skupaj Jugoslovani? Zakaj torej to sovraštvo med vami?

Leto 1868, ko ni bila Bolgarska še oproščena turškega jarma, je skušal srbski princ Mihael združiti oba naroda, kojih jezika sta

se oprostila turškega jarma, je skušal srbski princ Mihael združiti oba naroda, kojih jezika sta

se oprostila turškega jarma, je skušal srbski princ Mihael združiti oba naroda, kojih jezika sta

se oprostila turškega jarma, je skušal srbski princ Mihael združiti oba naroda, kojih jezika sta

se oprostila turškega jarma, je skušal srbski princ Mihael združiti oba naroda, kojih jezika sta

se oprostila turškega jarma, je skušal srbski princ Mihael združiti oba naroda, kojih jezika sta

ZBOROVANJE KUKLUXKLANCEV V DRŽAVI NEW JERSEY.

Pred kratkim se je vršilo v Midd leebush, N. J. zborovanje Kukluxklancev, te najbolj nazadnjaške ameriške organizacije, ki se bori proti Židom, katolikom in inozemcem sploh. Zborovanja se je udeležilo nad 10.000 Klancev. Slika nam kaže poglav arje s križem in ameriško zastavo.

OBRAVNA PROTI MAGNATU KRUPPU

Francosi spuščajo v mesto Werden le one, ki lahko predložijo identifikacijske izkaznice.

Werden, Nemčija, 4. maja. — Malo nemško mestec, ki čepi na obeh straneh reke Ruhr, pod gričem, na katerem se dviguje Kruppova palača, je vzbujalo danes več pozornosti kot pa ob katerem koli drugem času njene enajst stoletji stare zgodovine.

Francosi so obrnili oči celega sveta na Werden, ker so sklenili, da se bo v tem mestu vršila danes in jutri obravnava proti dr. Gustavu Kruppu van Bohlen, predsedniku velikih Kruppovih naprav; proti petim ratnateljem in štirim članom delavskega sveta, katere vse dolže Francozi, da so vzročili napad na francoske čete dne 31. marea.

Glavni stan vojnega sodišča sedem in sedemdesete francoske divizije je bil prestavljen v to mesto, ker je Essen prenapolnjen. Velika dvorana, v kateri je vprizarjal Werden svoje koncerte, ple se ter družinske zabave, je bila izbrana za porozišče postopanja. Polkovnik Payronel, artilerijski poveljnik sedem in sedemdesete divizije, je bil izvoljen predsednikom vojnega sodišča.

Werden leži par milj južno od Essena. Mesto je bilo danes polno tujecev, v glavnem častnikarjih poročevalcev iz Pariza, Londona, Združenih držav, Holandske, Danske, Švedske in Švice. Par tujecev, a zelo malo, je prišlo semkaj iz Berlina.

Restavracije, vinarne in pivarne so delale ogromne dobičke in tudi vozovi na cestah so pomagali zakladati tujece z živili vsake vrste. Vseposvobod je človek lahko videl svetlo-modre uniforme francoskih vojakov, tudi v javnih poslopjih, kajti Francozi so pred nekaj časa sklenili, da se ne smejo pojaviti nikakih nadaljnih izgredi.

Ceste, vodeče v mestec, so bile zastražene in vstop v mesto je bil mogoče le v slučaju, da je človek pokazal pravomočne identifikacijske listine. Francozi kontrolirajo tudi brzobjave in telefone in ustanovili so posebno zvezo, s pomočjo katere bodo lahko poročevalci v direktnem stiku s Parizom.

Izven Werdena stoji več oklopnih avtomobilov in tankov, čeprav so vojaške oblasti mnenja, da ne obstaja nikaka možnost, da bi se potebovala ta vojna orožja.

FOCH JE NAČELNIK POLJSKE ARMADE

Dobil je polnomoči, da izpopolni vse načrte, tikajoče se obrambe Poljske v slučaju napada od strani Nemčije ali Rusije.

Pariz, Francija, 5. maja. — Najnovejši razvoji, ki so posledica nemškega reparacijskega predloga, so tudi vrgli novo luč na sedanje potovanje maršala Focha po centralni in iztočni Evropi.

Maršal je dospel v Varšavo pravočasno, da se vdeležiti kot gost poljske republike proslave dneva neodvisnosti Poljske, ki se je vršila dne 3. maja.

To je bil navidez glavni namen obiska, a resnični namen obiska je povsem vojaškega značaja, kajti iz Varšave bo odstopoval v Prago in odtam v nadaljnja glavna mesta male antane.

Poljska in Francija sta dva naroda v Evropi, kojih glavna briga je narodna varnost. Varnostna problema obeh dežel sta tesno spojena. Poljska ima razdražljivo Nemčijo na svoji zapadni meji in Francija na svoji iztočni. Poljska se nadalje boji velikega rdečega medveda na svoji iztočni meji, o katerem domneva, da bo nekega lepega dne zbesnel.

Navzočnost Focha v Varšavi je vsled tega povsem jasna. Hoče se posvetovati s poljskim armadnim štabom glede najožjega vojaškega sodelovanja med Francijo in Poljsko v slučaju nemškega napada (!) ter pregledati poljski vojaški stroj. Izza konca vojne je medzavezniški generalni štab, ki posluje pod vodstvom prejšnjega generalisima, uvideval, da Nemčija vnovič lahko napade Francijo, ne le direktno, temveč tudi indirektno, potom napada na Poljsko.

Direkten napad na Francijo na zapadu je nemogoče za številna leta. Napad na Poljsko pa bi lahko prišel jutri. (To je prismojena propaganda, kajti Nemčija je popolnoma razorožena, kar priznavajo zavezniški sami). Z vojaškega stališča bi pomenjal ta ali oni napad isto. Francija in Poljska sta vojaški zavezniči. Značilno je, da je dobil Foch palico poljskega maršala, kakorhitro je stopil preko meja Poljske.

prav so vojaške oblasti mnenja, da ne obstaja nikaka možnost, da bi se potebovala ta vojna orožja.

NEWYORŠKA SUHAŠKA POSTAVA BREZ MOČI

Razveljavljenje Mullan-Gage prohibicijske postave v New Yorku, bo delo zveznih prohibicijskih agentov strašno otežkočilo.

Albany, N. Y., 5. maja. — Govenor Smith je danes zvečer objavil, da se bo vršilo dne 21. maja zashišanje glede preklica Mullan-Gage prohibicijske postave.

Kakorhitro bo govenor Smith podpisal predlogo, tikajočo se preklica Mullan-Gage državne prohibicijske postave — in le malo je dvoma, da jo bo podpisal, — bo lahko posvetila newyorška policija vse svoje sile resničnemu poslu, namreč zavarovanju življenja in imetja mešanov. Vsi drugi posli, kot naprimer nadzorovanje kabaretov, restavracij in drugih prostorov, kjer se ljudje zabavajo, bodo z razveljavljenjem te postave odpadli in izvedenje prohibicije bo postala stvar izključno je zveznih agentov in uradnikov.

Odločitev državnega senata je strašno poparila suhašce. Včeraj si niso niti mali prizadevali, da bi prikrili svojo jezo in svoje razočaranje.

Orville S. Poland, geeralni pravni zastopnik Antisalnke Lige, je izjavil naravnost, da bo postalo mesto New York vsled preklica državne prohibicijske postave plen tihotapecev, ki kupčujejo s žganjem. Izvedenje prohibicije je sedaj v rokah približno 200 zveznih uradnikov, kar je popolnoma nezadostno, ker ne morejo slednji nadzorovati približno destih milijonov prebivalecev.

(Med temi agenti jih je več kot polovica ki je podkupljiva in ki živi od samega grafta).

Razventaje je tretjina tel agentov dodeljena službi, koje naloga je zatreti trgovino z omamljivimi sredstvi.

Položaj je postal, vsaj v očeh zagriženih prohibicijistov, skrajno kočljiv dočim je na drugi strani razvidno, da je večina prebivalstva države New York, posebn v večjih mestih, proti prohibiciji.

Vsled zadnjega ukrepa newyorške zakonodaje je postala država New York mokra ter je s svojim nastopom otvorila pot k končnemu razveljavljanju prohibicijske hinavščine.

TURČIJA JE IZZVALA RUSKE SOVJETE

Vlada v Angori hoče izgnati iz Anatolije vse komuniste. — Posledica tega je, da so ruski sovjeti strašno razkačeni. — Manifest proti kapitalizmu je ostal brez učinka. — "Ne sledite Poincareju in Mussoliniju!"

Poroča Leo Pasvolvsky.

Washington, D. C., 5. maja. — Tekom prve mirovne konference v Lausanne so številni politiki domnevali, da bo sklenjena zveza med Turčijo in sovjetsko Rusijo. Ta možnost pa je popolnoma izginila sedaj, ko se je sestala druga konferenca v istem švicarskem mestu. Odušajajo med Angoro in Moskvo so vse prej kot prijateljski v sedanjem času, kajti ruski komunisti imajo dosti povoda biti nezadovoljni z načinom, kako je vlada v Angori postopala z njih prijatelji in pristaši.

Še pred par tedni so smeli komunisti v Turčiji početi kar so hoteli. Naenkrat pa se je cela politika angorske vlade izpremenila. Sklenila je namreč zatreti vse komunistične delavnosti. Turška komunistična stranka, ki je postavno obstajala dolgo časa, je bila razpuščena. Voditelji te stranke so bili aretirani ter bodo stavljeni pred posebno sodišča, obdolženi veleizdajstva. Obetajo jim težke kazni. Slični koraki so bili odredjeni tudi proti strokovnim uijam, katere kontrolirajo skrajni elementi. Strokovne tmije so bile razpuščene in številni voditelji so bili aretirani.

Odpor proti komunizmu, katerega je pokazala v zadnjem času vlada Kemala, je bil tako velik, da je bila ruska komunistična stranka naravnost prisiljena izdati manifest, naslovljen na "revolucijonarni proletarijat ter kmečke celega sveta". Ta manifest se peča z nenadnim preobratom položaja v Turčiji. Opisuje grozote ter nesramno izkoriščanje milijonov delavcev v kolonijalnih in napol kolonijalnih deželah ter podjarja zasluge, katere si je bajje stekla ruska komunistična stranka v boju za narodno emancipacijo v številnih iztočnih deželah.

V manifestu se glasi med drugim: — Sprav posebno simpatijo je zasledovala komunistična internacionala junaški boj turškega naroda proti celi tropi zavezniških davilcev. Brez vpliva svetovnega revolucijonarnega proletarijata bi se napad imperijalističnih roparjev že davno končal s poginom majhne Turčije.

Angor ko vlada svari manifest, naj tega ne pozabi, kajti revolucijonarni uspeh Turčije bo zagotovljen le potom nadaljne podpore svetovnega proletarijata ter njega predstavitelja, komunistične internacionale.

Vlada Kemala pa zre na celi položaj z drugačnimi očmi. Raditega so tudi naslovili komunisti na angorsko vlado naslednje svarilo: — Ne sledite potom Poincareja

in Mussolinija! Svetovni imperijalisti še vedno obstajajo. Vsaj boj še davno ni končan. Ne morete zmagati v tem boju brez pomoči svetovnega proletarijata. Malo je vrjetno, da bi se Kemal paša brigal za te pretnje in ta svarila. Njegove dosedanje izkušnje iz Moskve niso bile vedno ugodne in spoznal je pravi značaj ruskih komunistov. Vsled tega jim je pokazal hrbet. Ruski komunisti so povsem naravno ogorčeni, ker so s tem izgubili uplívnega zaveznika v svojem boju za svetovno revolucijo.

TURKI SO DEMOBILIZIRALI ČETE NA SIRIJSKI MEJI.

Lausanne, Švice, 6. maja. — Turčija je odredila demobilizacijo svojih čet na meji Sirije in vsled tega so brez podlage vse francoske domneve, da nameravajo Turki vprizoriti napad na francosko posadko v Siriji.

Carigrad, Turčija, 6. maja. — Adnan bej, nacionalistični govenor Carigrada, je danes pozitivno zagotovil francoskemu visokemu komisarju da nima turška vlada nikakih sovražnih namenov proti Franciji. Rekel je, da je Turčija pripravljena na skorajšen sklep miru in da je pričela demobilizirati že sedaj svoje čete ter jih omejiti na mirovno stanje.

DENARNA IZPLAČILA

V JUGOSLAVIJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMLJU

se potom naše banke izvršujejo znesljivo, hitro in po nizkih cenah:

Včeraj so bile naše cene sledeče:

Jugoslavija:

Razpošila na zadnje pošte in izplačuje "Kr. poštni čekovni urad" in "Jadranska banka" v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Kranju, Celju, Mariboru, Dubrovniku, Splitu, Sarajevu ali drugod, kjer je pač za hitro izplačilo najugodnejše.

1000 Din. . . \$11.30 . . K 4,000
2000 Din. . . \$22.40 . . K 8,000
5000 Din. . . \$55.50 . . K 20,000

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot en tisoč dinarjev računimo posebej po 15 centov za poštnino in druge stroške.

Italija in zasedene ozemlje:

Razpošila na zadnje pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu, Opatiji in Zadru.

200 lir \$10.80
300 lir \$15.90
500 lir \$26.00
1000 lir \$51.50

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot 200 lir računimo posebej po 15 centov za poštnino in druge stroške.

Za pošiljave, ki presegajo znesek pet tisoč dinarjev ali po dvalisoč lir dovoljujemo po pogodnosti še posebni popust.

Vrednost dinarjem in liram sedaj ni stalna, menja se večkrat in nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Računamo po ceni onega dne, ko nam dospe poslani denar v roke.

Glede izplačil v ameriških dolarjih glejte poseben oglas v tem listu.

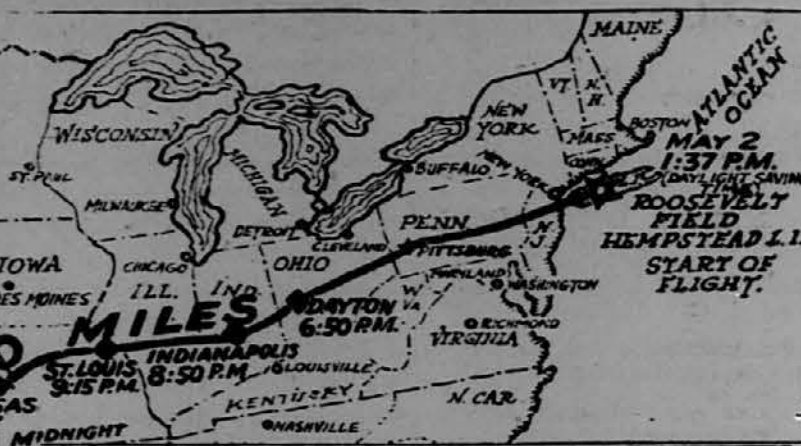
Denar nam je poslati najbolje po Domestic Money Order ali pa New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK
22 Cortlandt Street New York, N. Y.
Glavno zastopništvo Jadranske Banke.

(Advertisement)

NEPRETRGAN ZRAKOPLOVNI POLET IZ NEWYORKA V CALIFORNILJO.

Iz srednje slike je razvidno kod sta letela predrzna zrakoplova John A. MacReady in Oakley K. Kelly. Razdalja znaša 2600 milj. Polet sta napravila v 26 urah in 50 minutah. Zgornja slika nam kaže letalca malo pred odhodom iz New Yorka. Spodaj je monoplan T-2.

Zagonetno, toda resnično.

Punčika žepnega tatu.

Pred kratkim so v monakovskem gledališču aretirali žepnega tatu iz istočne Galicije, domovine žepnih tatov. Spadal je v vrsto "velikih kanonov" svoje stroke in malo je vrjetno, da bi ga zasledili, če bi slučaj pri tem ne igral velike ali pravzaprav glavne vloge.

Komisar, ki ga je zasledil, je hotel nekaj izvedeti o zvijačah žepnih tatov. Tat pa ni hotel izprva ničesar povedati ali izdati. Uradnik pa je zapazil na rmenih prstih žepnega tatu, da ima pred seboj strastnega kadilca cigaret. — Vi veste, kakšna kazen vas čaka, — mu je rekel vsled tega. — Najmanj dve leti ne boste okusili nobene cigarete.

— Se eno uro boste smeli kaditi v mojem uradu, — je nadaljeval komisar, — predno vas dam odvesti, a to le pod pogojem, da boste govorili.

To je pomagalo. Tat je pričel pripovedovati. Aretirani se je "izsolal" v eni onih tatinskih šol, katere vodijo ponavadi izurjeni žepni tatovi, ki pa so postali invalidi in ki si izberejo iz vrst učencev svoje že dobro izsolane pomničke. Noben učence pa ni dobil "zročlostnega izpričevala", če ni rešil dveh nalog. Prva naloga je bila ukrasti voditelju šole nekaj iz žepa, ne da bi mogel slednji natančno vedeti, kaj mu je bilo ukradeno. Druga naloga pa je bila težja. S stroja poučne sobe je visela nabasana punčika, vsa pošita z majhnimi kraguljčki. Učenci so se morali vaditi na tej punčiki. Dokler je pri napadih na denarnice in kravatne igle še zapel kak kraguljček, je bil učence še vedno vajence. Šele takrat, ko ni po več takih srečnih poskusih zapel noben kraguljček, je bil učence izpuščen v prakso.

Tat je pokazal nato komisarju celo vrsto trikov. Nekaj časa pozneje si je prižgal žepni tat novo cigareto ter ponudil galantno tudi komisarju svojo srebrno dozo. Ta se je zahvalil.

— Prav nič se vam ni treba ženirati, gospod komisar. To so vendar vaše lastne cigarete. Ukradel je namreč uradniku tekom pogovora njegovo srebrno cigaretno dozo.

Par minut pozneje je prišel v sobo neki policijski major v civilni obleki. Temu je komisar sporočil veselo povest. — Meni bi se kaj takega ne moglo pripetiti, — je rekel major. — Pet minut pozneje je vprašal tat:

— Ali vam kaj manjka, gospod policijski major? Major se je zasmeljal.

— Ne, meni ničesar na manjka. Zapazil sem, da ste mi skušali potegniti iz žepa denarnico. Tukaj je.

Major jo je potegnul iz žepa. Zmagoslavno jo je pokazal navzočim. — Policijski major si vendar ne bo dal ukrasti denarnice, — je rekel.

— Mogoče pa kravatno iglo? Major je nervozno posegel po kravati.

Njegova brilantna igla je krasila kravato — žepnega tatu...

Jugoslavani kot ženini v Rusiji.

Mnogo naših rojakov je po prvatv v Rusiji tudi precej širokopotezno izvajajo v praksi komunizem. Raditega, tudi zakonskemu življenju niso pripisovali posebne svetosti. Izbirali so si lepe Rusinje, po par tednih pa so se preselili v drugo gubernijo in se po novim imenom zopet z drugo poročili. Pa tudi s tem se niso še zadovoljili, ampak se poročali naprej in se po večkratnih metamorfozah — končno vrnili brez žene v domovino. Marsikateri pa je že čez par tednov dobil neprijeten obisk, ki ga običajno niti ni hotel poznati. Tako se je naprimer te dni zglasila pri mariborski policiji nekak Agripina iz Kijeva, katero je privedlo v Jugoslavijo hrepence nje za nekim eipelarjem Barjaktarovičem iz Zombote v Banatu. Ker pa pri železniški policiji niso našli Barjaktaroviča v seznamu boljševojk, ki so se vrnili iz Rusije, katere vse lepo popišejo in tudi snamejo njih fotografije, je tužna ženka povedala, da je njen mož živel v Kijevu pod imenom Bajšič. Pa tudi pol to firmo ga niso našli v seznamu. In tako so brzojavili v Zomboto, če tam poznajo morda eipelarja Barjaktaroviča in če je imel v Rusiji ženo. Še isti dan je občinsko poglavarstvo iz Zombote odgovorilo, da faktično živi tam eipelar Barjaktarovič, ki se je z Agripino v Kijevu poročil, da pa "ne želi ž njo nastaviti život" in se ji baje radi tega ne dovolj vohod v Jugoslavijo. Železniška policija pa je glavarstvo vladno poučila, da ženam naših državljanov, zato našim državljanom, ne more zabraniti vstopa v državo in so istočasno poslali hrepencečo Agripino k eipelarju Barjaktaroviču v Zomboto.

LINOTYPE OPERATOR Slovenec ali Hrvat

dobi stalno službo v naši unijski tiskarni. Pišite ali se oglasite na: "Amerikanski Slovenec", 1006 N. Chicago St., Joliet, Ill. (7-8-5)

POZOR ROJAKI

Precejšnje število rojakov se je zglasilo in poslalo aro za parnik

"Paris" za 16. maja

In ako je še kateri, ki želi tedaj potovati, naj nam nemudoma pošlje \$50.00 aro za II. razred ali \$100.00 za III. razred, ker bi želeli dobiti poseben oddelek, čisto zase na parniku za naše potnike, zato je skrajni čas za priprave, posebno za one, ki žele potovati v drugem razredu.

Frank Sakser State Bank New York

NOV NASLOV

Vsaki dan 11. do 3. Uradne ure: V pon., sredo in soboto zvečer od 7. do 8.30.

DR. JOSEPH V. GRAHEK

EDINI SLOVENSKI ZDRAVNIK V PITTSBURGHU.

303 American State Bank Bldg., 600 Grant St., at Sixth Avenue,

Pittsburgh, Pa.

NOVA ZANIMIVA KNJIGA

NA KRVAVIH POLJANAH

Spisal Ivan Matičič

Cena s poštnino

\$1.50

ROJAKI, NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDruženih Državah.

PREDPISI IN NAVODILA ZA AMERIŠKO DRŽAVLJANSTVO

Z odobrenjem vlade Združenih držav priredil Jugoslovanski Oddelek

(Foreign Language Information Service. — Jugoslav Bureau.)

3. Končno zaslišanje (Final Hearing.)

Rok za končno zaslišanje. — Med vložitvijo prošnje za državljanstvo in končnim zaslišanjem mora preteči vsaj devetdeset dni. Prošilec je obveščen po pošti o dnevu končnega zaslišanja. Isto se ne sme vršiti tekom tridesetih dni pred splošnimi volitvami v dotičnem sodnem okraju (razun v slučaju, da je prošilec v ameriški vojni ali mornarici) in sme se obrzdati le ob rednem roku, določenem od sodišča za razpravljanje prošnje za naturalizacijo.

Predhodno izpraševanje prošilca in prič. — Pred tem končnim zaslišanjem dobi prošilec in njegovi dve priči povabilo, naj pridejo pred vladnega naturalizacijskega izpraševalca (Naturalization Examiner). Tu izprašajo priči glede prošilčevega značaja in, koliko časa ga poznata. Na prošileca samega stavijo navadno vprašanja glede federalne, državne in mestne vlade, imen visokih vladnih dostojanstvenikov, njihove oblasti in kako se volijo, in tudi nekoliko vprašanj o ameriški zgodovini — v svrhu, da se ugotovi, da li on razume temeljna načela ameriške vladavine in je sposoben postati ameriški državljan in izvrševati volilno pravico.

Zaslišanje pred sodiščem. — Končno zaslišanje (Final hearing) se vrši pred sodnikom v javni sodniški obravnavi. Prošilec mora priti skupaj s svojima pričama. Sodnik jih utegne izpraševati na enak način, kakor "naturalization examiner". Iz kandidatove prošnje in zapriženih izjav prič, iz poročila naturalizacijskega izpraševalca in iz osebnega izpraševanja pred sodiščem se mora sodnik prepričati:

1. Da je prošilec popolnoma vzadostil zahtevi petletnega bivanja.

2. Da zna govoriti angleški (razun v slučaju da je nezmožen govoriti radi telesnih hibe, ali pa, da ima "homestead" na javnem zemljišču.)

3. Da ni anarhist ali pristaja množdenstva (poligamist), ampak da verjame v načela Konstitucije (ustave) Združenih držav.

4. Da so mu znane temeljne stvari glede Konstitucije in vlade Združenih držav.

5. Da je on oseba dobrega moralnega značaja in v vsakem pogledu vreden, da se mu podeli državljanstvo Združenih držav.

6. Da njegovi dve priči sta pri merno vsposobljeni pričati o prošilčevi nastanjenosti, moralnem značaju in veri v načela Konstitucije.

Podeljenje državljanstva. — Ako je sodnik zadovoljen glede vseh teh točk, pozivlje prošilca, naj položi prisego zvestobe Združenim državam. Na to ga sodnik proglasi državljanom Združenih držav, in prošilec dobi državljanski papir (Certificate of citizenship), ki se mu izda brez druge pristojbine. Nekatje mora novi državljan počakati nekoliko dni, predno mu sodni klerk izda njegov certifikat.

Drugačena rošitev prošnje. — Ako ni sodnik vzadovoljen glede ene izmed zgornjih šestih točk, se zaslišanje odloži na poznejši rok ali pa se prošnja kratkoma odloži. Na primer, ako prošilec ni mogel pričati pred sodnika ob roku, določenem za končno zaslišanje, ali ako njegove priče se niso odzvale oziroma ako prošilec ne pokazuje zadostnega razumevanja o ameriški vladi, utegne sodnik odložiti zaslišanje do poznejše dobe in mu tako ponuditi drugo priliko, da vzadosti vsem zahtevam.

Na drugi strani, ako prošilec ne vzadosti vsem zakonitim zahtevam, utegne sodnik odbiti prošnjo. Zakon prepoveda sodniku,

da razsodi, da-li je dotični inozemec sposoben za ameriško državljanstvo, in — ker so sodniki le človeška bitja — utegne neki sodnik v jako podobnem slučaju soditi drugače kot drug sodnik. Mnogi sodniki so, na primer postavili pravilo, da nočejo podeliti državljanstva onim inozemcem, katerih žena živi v inozemstvu, in pozivlje prošilca, naj zaprosi zopet, ko bo njegova družina prišla v to deželo.

Priče na končnem zaslišanju. — Zahtevje glede prič smo že razložili v zvezi s prošnjo za naturalizacijo. Za slučaj, da prošilec ni v stanu privedti začetne priče pred sodišče, si sme izbrati nove priče. Ako je treba nadomestiti priče, priporoča se prošilec, naj vpraša sodnega klerka za nasvet, ker razna sodišča imajo v tem pogledu različna pravila.

Druge določbe glede naturalizacije in državljanstva.

Ko smo sedaj opisali in razložili naturalizacijsko postopanje, naj sledijo sedaj nekatere važne določbe, ki so s tem v zvezi.

Kdo more biti naturaliziran? a) Pleme. — Vsak inozemec, ki je belega plemena, ali ki je Afrikanec po rojstvu ali po kolenu, lahko postane državljan Združenih držav. (Vkljub temu vse osebe, rojene v Združenih državah in podvržene njihovim jurisdikcijam, so ameriški državljanji, naj bodo tega ali onega plemena! Ali oni dobivajo državljanstvo vsled rojstva, ne pa vsled naturalizacije.)

b) Spol. — Naturalizacija je pristopna vsem moškim in vsem ženskam.

c) Starost. — Inozemec mora biti vsaj osemnajst let star, ko zaprosi za "prvi papir". Sodišča so razsodila, da prošilec za državljanstvo mora biti vsaj enindvajset let star, predno sme vložiti prošnjo za državljanstvo.

Jugoslavia irredenta.

Kako se godi našim pod Italijo dobro,

naj navedemo na kratko samo davke, ki jih že plačujejo kmetje in ki jih bodo še plačevali. Od hektolitra pridelanega, brez oziroma na to, če se vino proda ali ne, je plačati 60 lir. S 1. januarjem leta 1924 pa bodo plačevali naši ljudje davke od šip v oljnik, od vsakega vozila, vseeno, če je na vzmeteh, za domačo rabo ali pa lukens, od zastorov, od napisov, od vozne, jezdne ali tovorne živine, od psov, od glasovira, od stavbinskih prostorov, od gostilne, obrti, od užitnine, sploh od vsega. Pri vsem tem pa naši ne morejo prodati pridelkov. Po vsem Primorskem je pomanjkanje veliko in hranilnice so brez denarja. Kaj bo šele sedaj, ko je ustavljena vojna odškodnina! Pa tudi za služka ni nobenega. Arzenal v Trstu ne sprejema naših, ravnotako ne tržiška ladjeolnica in pa puljski arzenal. V deželo pa prihaja vedno več Italjanov, ki odjedajo domačinom vsak zaslužek. Naši se zato kar trumoma selijo v Jugoslavijo. Ali pa ste že slišali, da se je kdo iz Slovenije selil v Italijo? Slovenski klerikalni listi pišejo, kako dobro je pod Italijo. Zakaj pa sumi ne gredo tja? Pašisti bi jih skoraj naučili, da je treba domovino ljubiti in bi jih docela ozdravili od njihovih izdajalskih simpatij do Italije.

Samomor.

V Trstu se je ustrelil podvratnatelj družbe "Giulia", Dragu Mikulčić. Pogral si je kroglo v desno senca. Zadnje čase je bil močno nevrastičen.

Izgnan je za vedno

iz Jugoslavije 29letni Miha Štrukelj iz Kala pri Gorici, ki je bil zaradi tatvine že 24krat kaznovan.

Vreme in vremenska prerokovanja.

Vreme je odvisno od razporeditve zračnega tlaka. — Jasno vreme povzroča pozimi močan mraz, poleti pa hudo vročino. — V vseh kulturnih državah je uvedeno vremensko opazovanje in poročanje. — Vreme se opazuje ob 2. popoldne, ob 9. zvečer in ob 7. jutraj.

Vreme je odvisno predvsem od razporeditve zračnega tlaka. — Marsikdo se je že jezil na svoj barometer, češ, kadar nam najlepše kaže, začne ravno lepo deževati. Toda ti očitki na račun barometra so jako nepravilni, kajti kdor je poučen, ne bo od barometra samega pričakoval vremenske napovedi. Treba je namreč upoštevati celo vrsto drugih činiteljev, ki so enako važni. — Pred vsem pa je treba opozoriti, da nam barometer šele takrat dobro služi za vremenski kaziplo, ako imamo a razpolago poročila o stanju barometra na čim sušem ozemlju naprimer nad vso Evropo z bližnjimi morji. Tako poročila nam kažejo, da obstojajo v ozračju vedno precejšnje razlike v zračnem tlaku in ravno od teh razlik je vreme največ odvisno.

V glavnem obstoji dvoje tipov zračnega tlaka. Nad nekaterimi pokrajinami je zračni tlak majhen in nizek; tamkaj nastane v takem slučaju dvojno gibanje. V ozemlju z nizkim zračnim tlakom teži od vseh sosednih pokrajin, kjer je zračni tlak večji, težji zrak, tako nastane veter; težji zrak dere v območje nizkega tlaka, ki ga ravno imenujemo minimum ali depresijo. Tako depresija meri čisto po tisoč in več kilometrov v premeru. Drugo gibanje v depresiji je vertikalno; zrak, ki se pri tako od vseh koncentrično proti središču, se v depresiji neprestano dviga v višino. Pri dviganju se zračne plasti ohlajajo, vsled česar se začne vodni hlapovi v zraku zgoščevati v kapljice; nastajajo oblaki, dež in sneg. Zato so bistvena svojstva vsake depresije: močni vetrovi, oblačno, vlažno, deževno ali snežno vreme. — Čim bliže središču depresije se nahajamo, v tem izrazitejši meri nastopajo ta svojstva.

Nasprotje tega je zračni maksimum, tukaj vlada visok zračni tlak; zrak je težak in gost, zato kaže stremljenje steči v sosedne predele, kjer je zrak lažji. — Zato pihaajo iz maksima vetrovi na vse strani centrifugalno, toda ti vetrovi so običajno mnogo rahlejši, slabotnejši nego v depresijah. Tudi v maksimumu imamo vertikalno gibanje, in sicer v obratni smeri kakor v depresiji; v maksimumu se spušča zrak z višin navzdol, se pri tem segreva, ker prihaja v bližino zemlje, pri segrevanju pa se vodne kapljice razpuščajo v hlapove, to je oblaki izginejo in vlada jasno vreme k večjemu s tenkimi posameznimi oblaki. Svojstva maksima so tedaj: mirno ali slabovetno vreme, jasni dnevi, brez padavin.

Jasno vreme povzroča pozimi močan mraz, poleti hudo vročino, spomladi in jeseni prijetno toplo vreme; zatorej prinaša maksimumu pozimi hud mraz, poleti hudo vročino. Ker povzroča oblačno nebo pozimi toplejše vreme, omilijo potemtakem depresije zimski mraz in letno vročino. Kateri so globlji vzroki, da nastanejo depresije in maksimi, pustimo za enkrat na strani. Za danes se omejimo na to, da naglasimo, kako velik pomen imajo ti pojavi za vreme. Depresije in maksimi ne ostanejo nikdar dolgo na istem mestu, posebno pa depresije ne; je namreč neprestano potujejo, in sicer v glavnem od zapada.

Maksimi se drže še mnogo bolj vztrajno na istem mestu, vendar se tudi oni radi prestavljajo, običajno v isti smeri. Potemtakem bi se dalo vreme prav enostavno napovedati, ako bi preračunali, kdaj se depresija z grdim vremenom preseli. Stvar sicer ni tako enostavna, vendar se da dostikrat precej zanesljivo napovedati, kako vreme se obeta. Toda predpogoj temu je, vremensko opazovanje in vremenska poročila iz drugih dežel. Po vseh kulturnih deželah imamo danes vpeljano in organizirano vremensko opazovanje in poročanje. — Vreme se opazuje običajno ob 2. popoldne, ob 9. zvečer in ob 7. jutraj. Poročila se pošljejo brzojavno centralam.

V časopisju se često pojavljajo vesti, kako da meteorologi napovedujejo tako ali tako zimo, vroče poletje, jako deževno jesen in podobno. Tako poročila pa ne izhajajo od meteorologov, vsaj ne od vremenslovecev - znanstvenikov. Kajti dasi je dela že izdatno napredovala, se vendar še ne da vremena napovedovati za daljšo dobo; kdor to vseeno dela, je sam odgovoren, meteorologija kot ve da, ki ji je smoter razglabljanje vzrokov in prirodnih zakonov, ne pa prerokovanje, nima s temi — vremenskimi preroki nič opraviti. Znanstvena prognoza se omejuje le na 24 urno vremensko napoved, toda tudi v tem oziru smo še jako malo sigurni. Kajti vsi činitelji, ki soodločajo vsakokratno vreme in vremensko napovedbo, še vedno niso dovolj razjasnjeni. Posebno otežuje napoved, da nikoli ne vemo zanesljivo, ali se bo naprimer depresija gibala v isti smeri, ali se ne bo morda ustavila za dan ali dva ali morda še več ali se obrnila v drugo smer, da ne vemo, ali ne bo nenadoma bližnji maksimum posegel v večji meri nego bi se pričakovalo.

Iz tega je tudi razvidno, da je popolnoma nemogoče podajati kako vremensko napoved brez brzojavnih vremenskih poročil iz dovolj prostranega ozemlja.

